

FAS MENŞE ÜLKE BİLGİ NOTU

KA
OS
GL

epçinsellerin kurtuluşu
heteroseksüelleri de
özgürleştirecektir

**Fas Krallığı'nda Lezbiyen, Gey, Biseksüel,
Trans, İnterseks ve +'ların Durumu: Menşe
Ülke Bilgi Notu**

FAS

MENŞE ÜLKE BİLGİ NOTU

YAYINA HAZIRLAYAN

Selin Altay

REDAKSİYON

Defne Işık

Koray Arkadaş

TASARIM

Sengül Kılınç

YAYIMLAYAN

Kaos GL Kültürel Araştırmalar ve Dayanışma Derneği

Mülteci Hakları Programı

Ocak 2025

KAOS GL DERNEĞİ

PK 12 Tunus PTT Kavaklıdere Çankaya - Ankara

Telefon: +90 312 230 0358 Faks: +90 312 230 6277

E-posta: bilgi@kaosglderneği.org

www.kaosgl.org, www.kaosglderneği.org

Bu eser parayla satılamaz. İnsan haklarının desteklenmesi amacıyla yapılan ve ticari olmayan etkinliklerde serbestçe kullanılabilir.

İÇİNDEKİLER

- 01** Giriş
- 01** Yasal Çerçeve
- 02** LGBTİ+lara Yönelik Yasalara Genel Bakış
- 02** LGBTİ+ Varoluşu Kriminalize Eden Ceza Kanunları
- 05** Sosyal Yaşam
- 05** Dini Söylem ve Aktörler
- 06** Toplumun Genel Yaklaşımı
- 07** LGBTİ+ Örgütlenmelerinin Varlığı
- 11** LGBTİ+lara Yönelik Tehditler
- 11** Devlet Aktörlerinden Gelen Tehditler
- 12** Kolluk, Asker, Devlet Görevlileri
- 13** LGBTİ+lara Karşı Yürütülen Nefret Kampanyaları
- 14** Sonuç
- 15** Kaynakça

01

Giriş

Parlamente monarşi ile yönetilen Fas'ta LGBTİ+lar ayrımcılık ve şiddet tehdidiyle yaşamaktadırlar. Fas ceza kanunlarına göre eşcinsel birliktelikler 3 yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılmaktadır.[1] LGBTİ+ların her alanda (çalışma hayatı, barınma, sosyal yaşam) stigmatize edildikleri kayıt altına alınmıştır.[2] Kurumsallaşmış homofobi, hem yasal hem de toplumsal zulme önyak olduğu için Fas'ın LGBTİ+ toplumu için kasvetli bir tablo çizmektedir.[3] 2022'nin temmuz ayında CEDAW Komitesi, Fas'ı, Ceza Kanunu'nun LGBTİ+ varoluşu suç sayan maddelerini yürürlükten kaldırmaya çağırmıştır.[4] Fas hükümeti henüz bu çağrıya uymamıştır.

1. Yasal Çerçeve

Fas'ın 2011 tarihli anayasasının önsözü Fas Krallığı'nın "cinsiyet veya renk, inanç, kültür, sosyal veya bölgesel köken, dil, engelli-

[1] "Morocco: Freedom in the World 2023 Country Report," Freedom House, erişim tarihi 23, 2023, <https://freedomhouse.org/country/morocco/freedom-world/2023#CL>.

[2] "Country Policy and Information Note Morocco: Sexual Orientation and Gender Identity" (UK Home Office, June 2017).

[3] Michael Figueredo, "An Examination of Factors That Catalyze LGBTQ Movements in Middle Eastern and North African Authoritarian Regimes," Portland State University, March 8, 2015, <https://doi.org/10.15760/etd.2475>.

[4] Amnesty International, "Amnesty International Report 2022/23; the State of the World's Human Rights; Morocco and Western Sahara 2022," European Country of Origin Information Network, March 27, 2023, <https://www.ecoi.net/en/document/2089568.html>.

lik veya kişisel durum ne olursa olsun”, karşılaşılan her türlü ayrımcılığı yasaklamayı ve bunlarla mücadele etmeyi taahhüt ettiğini belirtir.[5]

Ancak var olan Fas yasaları, LGBTİ+lar açısından bu ayrımcılığı önlemek yerine tam tersi destekler niteliktedir. 2016 ve 2017 tarihli USSD raporları, "ayrımcılık karşıtı yasaların LGBTİ+lar için geçerli olmadığını" dile getirmiştir.[6]

1.1. LGBTİ+lara Yönelik Yasalara Genel Bakış

Fas Ceza Kanunu, kısmen Fransız sömürge yetkilileri tarafından formüle edilen sodomi karşıtı yasalardan esinlenmiştir. Bununla birlikte, eşcinsel varoluşa yönelik ayrımcılığın tarihsel arka planı, Fas toplumunun dini ve ahlaki dokusunda da yatmaktadır.[7] Fas ceza hukuku, eşcinseller arasında "cinsel sapkınlık" (sexual deviancy) olarak adlandırdığı eylemleri “doğal olmayan” olarak tanımlayarak suç saymaktadır. Ekim 2019'da yayınlanan bir tavsiye kararında, devlet tarafından atanan bir organ olan Ulusal İnsan Hakları Konseyi (AMDH[8]), evli olmayan yetişkinler arasında rızaya dayalı cinsel birlikteliğin suç olmaktan çıkarılmasını tavsiye etti. 25'ten fazla sivil toplum örgütü (STÖ), bu tavsiye kararı desteklediğini ifade etti. Fas hükümeti bu tavsiye kararı dikkate almadı.[9]

1.2. LGBTİ+ Varoluşu Kriminalize Eden Ceza Kanunları

Fas Ceza Kanunu'nun 1962'de yürürlüğe konan 489. maddesiyle birlikte eşcinsel birliktelikler suç sayılmıştır. Bu madde, 'Aynı cinsiyetten biriyle ahlaka veya tabiata aykırı fiillerde bulunan kişi, altı aydan üç yıla kadar hapis ve 200 Fas

[5] "Country Policy and Information Note Morocco: Sexual Orientation and Gender Identity" (UK Home Office, June 2017).

[6] As cited in "Country Policy and Information Note Morocco: Sexual Orientation and Gender Identity" (UK Home Office, June 2017).

[7] The Danish Immigration Service, rep., Morocco Situation of LGBT Persons (Copenhagen, 2017).

[8] Association Marocaine de Droits Humains

[9] Human Rights Watch, "World Report 2023 - Morocco and Western Sahara," European Country of Origin Information Network, January 12, 2023, <https://www.ecoi.net/en/document/2085478.html>.

dirheminden 1.000 Fas dirhemine kadar para cezası ile cezalandırılır' şeklindedir. Suçun ağırlaştırıcı sebep oluşturulmaması durumları hariç bırakılmıştır.[10]

489. madde, Ceza Kanunu'nun evli olmayan iki kişi arasındaki cinsel ilişkiyi suç sayan 490. madde bağlamında da değerlendirilmelidir. 489. maddede yer alan ihlal için ceza bir aydan bir yıla kadar hapis, ikincisi için ceza bir ila iki yıl arasında hapis cezasıdır.[11] Fas bağımsızlığını kazandığından beri binlerce eşcinsel erkeğin hapis cezasıyla cezalandırıldığı tahmin edilmektedir.[12]

Fas'ın 2011 tarihli Anayasası'nın 24. maddesinde "herkesin özel hayatının korunması hakkı" açıkça yer almaktadır. İnsan Hakları İzleme Örgütü ve LGBTİ+ örgütü Aswat, önceki anayasada bulunmayan bu hakkın, rızaya dayalı eşcinsel davranışları suç

[10] United Nations High Commissioner for Refugees, "Morocco: Code Pénal," Refworld, November 26, 1962, <https://www.refworld.org/docid/54294d164.html>, The Danish Immigration Service, rep., Morocco Situation of LGBT Persons (Copenhagen, 2017).

[11] The Danish Immigration Service, rep., Morocco Situation of LGBT Persons (Copenhagen, 2017), United Nations High Commissioner for Refugees, "Morocco: Code Pénal," Refworld, November 26, 1962, <https://www.refworld.org/docid/54294d164.html>.

[12] As cited in Michael Figueredo, "An Examination of Factors That Catalyze LGBTQ Movements in Middle Eastern and North African Authoritarian Regimes," Portland State University, March 8, 2015, <https://doi.org/10.15760/etd.2475>.

sayan yasanın kaldırılmasına yol açması gerektiğini dile getirmektedir.[13] Ancak bu henüz gerçeklik kazanmamıştır. Fas'ta yaşayan bir LGBTİ+ , "gizli bir hayat yaşamak" ile alay edilmek arasında seçim yapmak zorunda bırakılmaktadır.[14]

Fas Ceza Kanunu'nun 489. maddesi eşcinsel varoluşu, kimliği veya ifadeyi değil, eşcinsel cinsel birliktelikleri yasaklamaktadır. Ancak 489. madde, fiiliyatta, şüphelenilen eşcinsel varoluşlara yönelik ihbarları vatandaşlık görevine dönüştüren bir platform görevi görmektedir.[15] Birkaç kaynak, bu yasanın "[kendisiyle] aynı cinsiyetten bir yetişkinle ahlaksız veya tabiata aykırı bir davranışta bulunan" herkes için geçerli olduğunu belirtmektedir.

Lezbiyen bir yazar, eşler ve annelerle ilgili olanlar hariç Fas kanunlarında kadınları destekleyen herhangi bir hüküm olmadığını belirtmiştir. Belirli bir yaştan sonra, evli olmayan kadınlar Fas toplumuna bir "yük" olacakları için sosyal baskılara maruz kaldıkları dile getirilmiştir.[16] Bu durum lezbiyen kadınları direkt etkilemektedir.

Trans+lar için kanunda cinsiyet uyumu ve atanan cinsiyet hanesini değiştirme konusunda bir düzenleme yoktur.[17]

[13] "Morocco: Two Sentenced on Homosexuality Charge," Human Rights Watch, March 4, 2014, <https://www.hrw.org/news/2015/03/04/morocco-two-sentenced-homosexuality-charge>.

[14] United Nations High Commissioner for Refugees, "Morocco: Situation of Lesbians; Treatment by the Authorities and Society; State Protection Available; Assistance or Other Organizations for the Homosexual Community in Morocco, Including Bars, Restaurants, Etc.," Refworld, June 3, 2004, <https://www.refworld.org/docid/41501c301f.html>.

[15] The Danish Immigration Service, rep., Morocco Situation of LGBT Persons (Copenhagen, 2017).

[16] As cited in United Nations High Commissioner for Refugees, "Morocco: Situation of Lesbians; Treatment by the Authorities and Society; State Protection Available; Assistance or Other Organizations for the Homosexual Community in Morocco, Including Bars, Restaurants, Etc.," Refworld, June 3, 2004, <https://www.refworld.org/docid/41501c301f.html>.

[17] "Country Overview: Morocco," Outright International, accessed June 23, 2023, <https://outrightinternational.org/our-work/middle-east-and-north-africa/morocco>.

Özneler, atandıkları cinsiyet ve isimleri değiştiremezler ve bu kimliklerle yaşamak zorundadırlar.[18] Modern cinsiyet uyum ameliyatlarının kökeni Fas ile yakından ilgilidir. İlk modern uyum ameliyatları Fransa vatandaşı George Burou tarafından Kazablanka'da gerçekleştirilmiştir; ancak Fas, günümüzde bu ameliyatları hukuki olarak tanımaz. Hukuki olarak cinsiyet uyumu için bir yol öngörülmemiştir.[19]

2. Sosyal Yaşam

LGBTİ+ların kamusal yaşama katılımı, şiddet tehdidinden kaçınmak için yönelimlerini gizlemeleri gerektiğinden kısıtlıdır. [20] Kamusal alanda bir LGBTİ+nın istediği gibi yürüyebileceği, davranabileceği ve giyinebileceği çok az yer vardır. Kamusal alanda söz konusu olan bu kısıtlılık hali, kiminle konuşulacağı ve iletişim kurulacağı konusunda da dikkatli olmayı içerir. Fas'ın başkenti Rabat'ta açık veya belirgin bir LGBTİ+ dostu alan olan restoran veya kafe yoktur ve hiç olmamıştır. Yalnızca LGBTİ+ müşterilerin varlığına müsamaha göstermesiyle tanınan bazı kafeler vardır. Güvenli kamusal alanların yokluğunu telafi etmek için birçok LGBTİ+ özel evlerde veya LGBTİ+ varoluşu tolere eden kafelerde gruplar halinde buluşmayı tercih etmektedir.[21]

2.1. Dini Söylem ve Aktörler

AMDH, Fas'taki mevcut durumun LGBTİ+ları itibarsızlaştırmaya çalışan damgalayıcı ve muhafazakâr bir siyasi-dini söylemle karakterize edildiğini belirtmiştir. Hükümet bir yandan eşcinsel bir topluluğun varlığına müsamaha gösterse de diğer yandan kamusal alanda eşcinselleri taciz eden ve hatta eşcinselleri linç

[18] Rasha Younes, "where Is the Justice' for Moroccan Transgender Women?," Human Rights Watch, July 22, 2020, <https://www.hrw.org/news/2020/07/22/where-justice-moroccan-transgender-women>.

[19] Karim Moutchou and Zineb Mekouar, "The Fascinating Story behind the Development of Sex Reassignment Surgery in Morocco," MRC, September 13, 2021, <https://www.mrcg.info/single-post/the-fascinating-story-behind-the-development-of-sex-reassignment-surgery-in-morocco>.

[20] The Danish Immigration Service, rep., Morocco Situation of LGBT Persons (Copenhagen, 2017).

[21] Ibid.

eden kişi ve gruplara yarı cezasızlık sunmaktadır.

Danish Immigration Service'in yaptığı çalışmada yer alan aktarımlara göre Fas toplumu iki eğilime ayrılmıştır: nüfusun eşcinsellik konusunda oldukça tarafsız olan bir kısmı ve İslam'ın muhafazakâr bir yorumunun ışığında eşcinselliği yok sayan ve dışlayan bir diğer kısım. Bu iki eğilimin dışında, oldukça liberal değerleri paylaşan, ancak önemli bir etkiye sahip olmayan bir entelektüel elitin varlığından da söz edilmektedir. [22]

Adalet ve Kalkınma Partisi (Justice and Development Party) gibi muhafazakâr İslamcılar, eşcinsellerin topluma dahil edilmesini engellemektedir.[23] Yukarıda bahsedilen iki eğilim arasında gidip gelen bir siyasi sınıf da 489 ve 490. maddelerin yürürlükten kaldırılmasına yol açabilecek bir Ceza Kanunu reformu yapmaktansa toplumda bir dengeyi korumakla daha çok ilgilenmektedir.[24]

2.2. Toplumun Genel Yaklaşımı

Fas'ta LGBTİ+lar cis heteroseksüellere kıyasla kamusal alanda ek sosyal dışlanma ve saldırganlık riskine maruz kalan bir grup olarak var olmaktadır.[25] Bu saldırganlık, LGBTİ+lara yöneltilen sosyal şiddetten fiziksel şiddete kadar uzanmaktadır. Fiziksel şiddet, eşcinsel olduğu varsayılan çiftlerin evlerine izinsiz girişleri, saldırıları, çırılçıplak soyulma ve videoya çekme gibi diğer fiziksel aşağılama biçimlerini içermektedir.

[22] Ibid.

[23] Swedish Migration Board, rep., The Development in Morocco in the Shade of the Arabic Spring and Its Consequences on Migration (Norköping, 2011).

[24] The Danish Immigration Service, rep., Morocco Situation of LGBT Persons (Copenhagen, 2017).

[25] Ibid.

Mahpus LGBTİ+lar için fiziksel şiddet aynı zamanda diğer mahkumlar tarafından tecavüze uğrama ve kötü muamele riskini de içerebilir.

LGBT+ların farklı alt grupları, farklılaştırılmış risklere maruz kalmaktadır. Özellikle translar kendilerine yönelik tehditlere karşı daha savunmasız durumda kalabilmektedirler ve aile evinden atılma riski altındadırlar. Aile evinde yaşayan ve lezbiyen olduğu ortaya çıkan evli olmayan kadınların kendi istekleri dışında evliliğe zorlanmaları veya aile evine kapatılmaları da olasıdır.[26]

2007 yılında meydana gelen bir olayda, “gey evlilik” düzenlediği için cinsel sapkınlık ve yasadışı alkol satışı yapmakla suçlanan parti organizatörü, 10 ay hapis cezasına çarptırılmıştır. Diğer katılımcılar da 489. madde uyarınca hapis cezalarına çarptırılmıştır. Bu tutuklamaların arkasındaki itici güç, olaya tepki gösteren kasaba halkıdır. Zira toplumda genel olarak LGBTİ+ olmanın bir anormallik olduğu düşünülmektedir.[27]

2.3. LGBTİ+ Örgütlenmelerinin Varlığı

Fas'ta faaliyet gösteren bazı LGBTİ+ örgütleri vardır, ancak bunlar resmi olarak organize olmaktan ziyade gayri resmi olarak örgütlenmektedirler.[28] LGBTİ+lar genellikle kendi derneklerini açmakta zorlandıklarını belirtmişlerdir.[29] 489. madde, yalnızca eşcinselliği cezalandırma görevi görmeyip, fiiliyatta eşcinsel varoluşun haklarını savunan herhangi bir resmi organizasyonun çalışmalarını da yasa dışı hale getirmektedir.[30] İnternet ve sosyal medya bir dereceye kadar

[26] Ibid.

[27] Swedish Migration Board, rep., The Development in Morocco in the Shade of the Arabic Spring and Its Consequences on Migration (Norköping, 2011).

[28] The Danish Immigration Service, rep., Morocco Situation of LGBT Persons (Copenhagen, 2017).

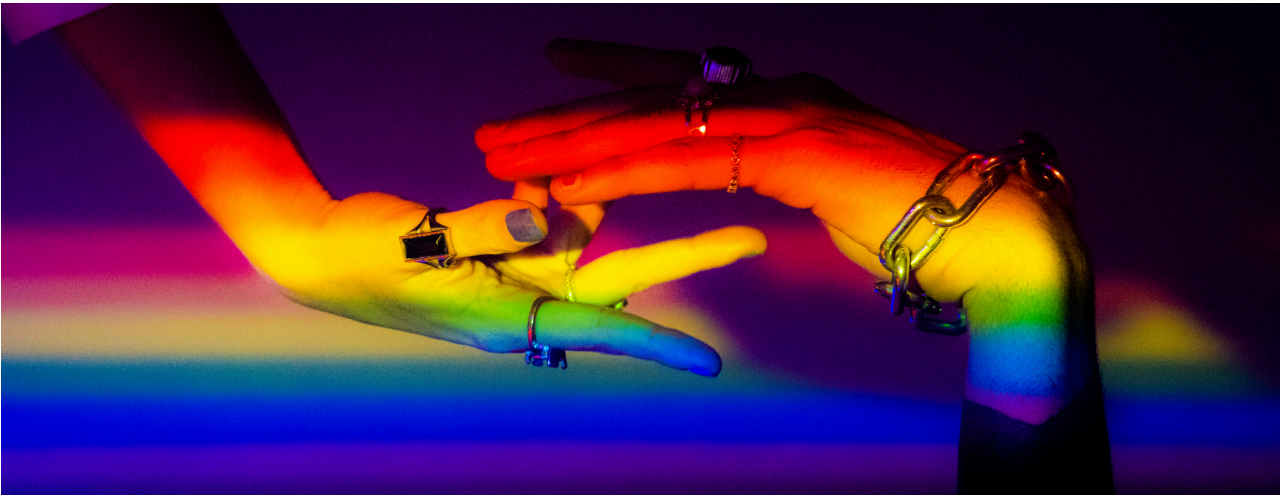
[29] US Department of State, “2022 Country Report on Human Rights Practices: Morocco,” European Country of Origin Information Network, March 20, 2023, <https://www.ecoi.net/en/document/2089139.html>.

[30] Katherine Hirsch, “A Critical Analysis of the Public Sphere: How the LGBTQ Movement Utilizes and Occupies Space in Morocco,” SIT Digital Collections, 2016, http://digitalcollections.sit.edu/isp_collection/2380/.

LGBTİ+lar için alternatif, düzensiz ve güvenli bir 'özgürlük alanı' oluşturmuştur. Devlet, halka açık gösteriler gibi herhangi bir toplu eylem biçimine müdahale edebiliyor olsa da sanal alanı ve sosyal medyayı kontrol etmede aynı gücü gösterememektedir.[31]

● Kif Kif

Bilinen ilk eşcinsel haklarını savunan örgüt, 2004 yılında kurulan Kif Kif'tir.[32] Kif Kif Fas'ın önde gelen LGBTİ+ organizasyonu olarak Fas'tan değil ancak İspanya'dan faaliyet göstermektedir. [33] Kif Kif, İspanya'daki genel merkezinden, diğer etkinliklerin yanı sıra Fas'ın ilk gey dergisi Mithly'yi çıkarmıştır. Kif-Kif, STÖ'ler arasında itibar ve söz hakkı kazandıkça tacizle karşı karşıya kalmıştır. Web siteleri, eşcinsel karşıtı İslami gruplar tarafından birçok kez hacklenmiş; ancak örgüt bu tehditlere rağmen dağılmamıştır.[34] Bir kaynağın aktarımına göre, Kif Kif artık Fas'ta aktif değildir.[35]

[31] The Danish Immigration Service, rep., Morocco Situation of LGBT Persons (Copenhagen, 2017).

[32] Michael Figueredo, "An Examination of Factors That Catalyze LGBTQ Movements in Middle Eastern and North African Authoritarian Regimes," Portland State University, March 8, 2015, <https://doi.org/10.15760/etd.2475>., A Critical Analysis of the Public Sphere: How the LGBTQ Movement Utilizes and Occupies Space in Morocco pp 27 - 30. Katherine Hirsch, "A Critical Analysis of the Public Sphere: How the LGBTQ Movement Utilizes and Occupies Space in Morocco," SIT Digital Collections, 2016, http://digitalcollections.sit.edu/isp_collection/2380/.

[33] Michael Figueredo, "An Examination of Factors That Catalyze LGBTQ Movements in Middle Eastern and North African Authoritarian Regimes," Portland State University, March 8, 2015, <https://doi.org/10.15760/etd.2475>.

[34] Ibid.

[35] As cited in The Danish Immigration Service, rep., Morocco Situation of LGBT Persons (Copenhagen, 2017).

● Akaliyat

Akaliyat, Kif Kif'e göre son yıllarda kurulmuştur ve STÖ statüsü yoktur.

Bir kolektif ve dergi olarak faaliyet gösterir. Kolektif daha çok LGBTİ+ hakları ve kavramları konusunda farkındalık yaratmayı amaçlamaktadır. [36]

● Mali

2009 yılında kurulan LGBTİ+ organizasyonu Mali, sosyal medya üzerinden LGBTİ+ farkındalığını artırmaya yönelik faaliyetler yürütür. Bunun yanında adliye ve diğer devlet kurumları önünde protestolar düzenlemiş ve ilk Fas onur yürüyüşünü gerçekleştirmeyi planlamışlardır. Ancak onur yürüyüşü gerçekleştirilememiştir.[37]

● Aswat Kolektifi

Aswat, 2012'den beri Fas'taki LGBTİ+ hakları için çalışan tanınmış bir gruptur. Aswat'ın faaliyetlerinin amaçlarından biri, eşcinselliği cezalandırmayan bir yasa reformunu teşvik etmek ve 489 sayılı yasayı yürürlükten kaldırmaktır. Aswat, isimsiz olarak faaliyet göstermektedir.

[36] Katherine Hirsch, "A Critical Analysis of the Public Sphere: How the LGBTQ Movement Utilizes and Occupies Space in Morocco," SIT Digital Collections, 2016, http://digitalcollections.sit.edu/isp_collection/2380/.

[37] Ibid.

Politik baskılar sebebiyle resmi olarak kayıtlı bir STÖ değildir ve bir ofisleri bulunmamaktadır.[38] Resmi bir STÖ olmadıkları için kamusal alanda gösteri veya kampanya düzenlemek için izin isteme yetkileri bulunmamaktadır.

Sivil toplum kuruluşları, yetkililerin her geçen yıl daha da fazla sayıda etkinliği engellediğini bildirmektedir. Örneğin polis, 2015'te Aswat'ın Uluslararası Homofobi ve Transfobi Karşıtı Günü kutlamak için düzenlediği etkinliğini zorla dağıttı ve As-

[38] Ibid.

wat'ın bir üyesini tutukladı. Rabat'taki Cervantes Enstitüsü, enstitü yönetiminin etkinliğin devam etmesine izin vermemesi için "baskı" almasının ardından ertesi gün yapılması planlanan başka bir Aswat etkinliğini de iptal etti.[39]

3. LGBTİ+lara Yönelik Tehditler

Fas'taki LGBTİ+ topluluğunun durumu sosyal sınıf, eğitim düzeyi, yaşadıkları bölge gibi çeşitli faktörlere bağlıdır. LGBTİ+ hakları için aktivizm yürüten çoğu insan orta sınıftan veya işçi sınıfındandır ve yürüttükleri faaliyetler nedeniyle taşıdıkları risk çok fazladır. LGBTİ+lar olabildiğince güvende yaşayabilmek için günlük yaşamda gizlenerek ve kim olduklarını saklayarak yaşamak zorunda kalmaktadırlar.[40]

Fas toplumu eşcinsel varoluşa karşı düşmanca tutum almaktadır ve LGBTİ+ hakları konusunun gündeme getirilmesi dahi toplumda bir öfkeye yol açabilmektedir. Adalet ve Kalkınma Partisi'nin bir üyesi, STÖ'ler tarafından eşcinselliğe ilişkin sürdürülen kamusal söylemin Faslıların dini değerlerini ihlal ettiğini iddia etmektedir.[41]

3.1. Devlet Aktörlerinden Gelen Tehditler

Kurumsal şiddet, Fas Ceza Kanunu'nda ifade edilen ve rıza gösteren yetişkinler arasındaki cinsel ilişkileri yasal yollarla kontrol etme niyetinde olan, kişisel olmayan bir şiddet biçimidir. Bu şiddet biçimi toplumun elit kesimine kıyasla alt sınıf vatandaşları orantısız bir şekilde daha zor durumda bırakmaktadır.

[39] As cited in "Country Policy and Information Note Morocco: Sexual Orientation and Gender Identity" (UK Home Office, June 2017).

[40] "Country Policy and Information Note Morocco: Sexual Orientation and Gender Identity" (UK Home Office, June 2017).

[41] As cited in Michael Figueredo, "An Examination of Factors That Catalyze LGBTQ Movements in Middle Eastern and North African Authoritarian Regimes," Portland State University, March 8, 2015, <https://doi.org/10.15760/etd.2475>.

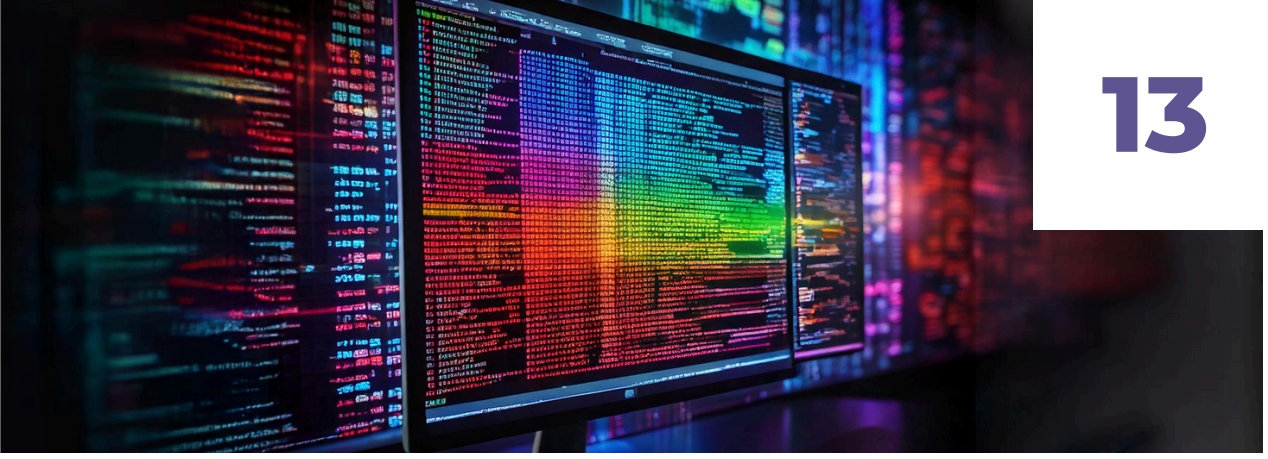
3.1.1. Kolluk, Asker, Devlet Görevlileri

Bir LGBTİ+nın kendi güvenliğinden endişe duyması durumunda yerel polis karakolundaki yetkililerden koruma talep etmesinin ve koruma almasının mümkün olup olmadığı konusunda uygulamada yeknesaklık söz konusu değildir. Ulusal İnsan Hakları Konseyi (AMDH), genel bir kural olarak, bir LGBTİ+nın yetkililer tarafından koruma almasının mümkün olması gerektiğini belirtmektedir. Ancak uygulama bunun her zaman mümkün olmadığını gösterir. LGBTİ+ların korunma amacıyla başvurduğu polislerin tacizine maruz kalması sık rastlanan bir durumdur. Bu kapsamda hem AMDH hem de Aswat, yetkililerden koruma talep etmenin neredeyse imkansız olduğunu dile getirmişlerdir. LGBTİ+lar, polis karakoluna gelip eşcinsellikten tutuklanma riskine girebilecekleri yerlerde koruma talep etmektense homofobik saldırılarla karşılaşmayı tercih etmektedirler. AMDH'nin aktarımına göre, eşcinsel cinsel ilişki suçuna ilişkin dosyaları takip eden avukatların bile 489. maddeye dayanılarak taciz edilme olasılığı vardır.[42]

Eşcinsel cinsel ilişki dolayısıyla tutuklanan öznelerin polis tarafından sözlü ve fiziksel tacize, aşağılamaya, yoksun

[42] The Danish Immigration Service, rep., Morocco Situation of LGBT Persons (Copenhagen, 2017).

bırakmaya ve hor görmeye maruz kaldıkları aktarılmıştır. Özneler bu tacize ve aşağılamaya yalnızca polisler tarafından değil diğer tutuklular tarafından da maruz bırakılmaktadırlar. [43]

3.2. LGBTİ+lara Karşı Yürütülen Nefret Kampanyaları

2022 yılının haziran ayında Kültür Bakanlığı, #NoToHomosexuality gibi hashtag'ler kullanılarak başlatılan bir kampanyanın ardından Fatima Zahra Amzkar'ın Lezbiyen Günlükleri kitabının Rabat 2022 Uluslararası Kitap Fuarı'na katılımını iptal etmiştir. Kültür Bakanı, kitabın kitap fuarı için asla onaylanmadığını dile getirmiştir.[44]

Sadece iki cinsiyet olduğu fikrini destekleyen ve LGBTİ+ hakları savunucularına karşı yürütülen #Fetrah (Arapça'da ilkel, doğa veya içgüdü anlamına gelen) nefret kampanyası 2022'de Fas'ta viral olmuştur. Temmuz ayında kampanyaya ait Facebook sayfası kapanmıştır, ancak Fas hükümeti yetkilileri kampanyayı açıkça kınamamıştır.[45]

[43] United Nations High Commissioner for Refugees, "Morocco: Situation of Lesbians; Treatment by the Authorities and Society; State Protection Available; Assistance or Other Organizations for the Homosexual Community in Morocco, Including Bars, Restaurants, Etc.," Refworld, June 3, 2004, <https://www.refworld.org/docid/41501c301f.html>.

[44] Amnesty International, "Amnesty International Report 2022/23; the State of the World's Human Rights; Morocco and Western Sahara 2022," European Country of Origin Information Network, March 27, 2023, <https://www.ecoi.net/en/document/2089568.html>.

[45] Ibid.

4. Sonuç

Rızaya dayalı eşcinsel cinsel birliktelikleri suç saymak, uluslararası insan hakları hukukunu ihlal eder. Fas'ın onayladığı Medeni ve Siyasi Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme (ICCPR), mahremiyet hakkına müdahaleyi yasaklamaktadır. Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Komitesi, rızaya dayalı eşcinsel cinsel birlikteliklere karşı yasaları ICCPR'nin ihlali olarak görür.[46] Fas'ın bahsi geçen kanun maddelerini korumaya devam etmesi LGBTİ+ yaşamları tehlikede bırakır.

[46] "Morocco: Two Sentenced on Homosexuality Charge," Human Rights Watch, March 4, 2014, <https://www.hrw.org/news/2015/03/04/morocco-two-sentenced-homosexuality-charge>.

5. KAYNAKÇA

Amnesty International. "Amnesty International Report 2022/23; the State of the World's Human Rights; Morocco and Western Sahara 2022." European Country of Origin Information Network, March 27, 2023. <https://www.ecoi.net/en/document/2089568.html>.

"Country Overview: Morocco." Outright International. Accessed June 23, 2023. <https://outrightinternational.org/our-work/middle-east-and-north-africa/morocco>.

"Country Policy and Information Note Morocco: Sexual Orientation and Gender Identity." UK Home Office, June 2017.

Figueredo, Michael. "An Examination of Factors That Catalyze LGBTQ Movements in Middle Eastern and North African Authoritarian Regimes." Portland State University, March 8, 2015. <https://doi.org/10.15760/etd.2475>.

Hirsch, Katherine. "A Critical Analysis of the Public Sphere: How the LGBTQ Movement Utilizes and Occupies Space in Morocco." SIT Digital Collections, 2016. http://digitalcollections.sit.edu/isp_collection/2380/.

Human Rights Watch. "World Report 2023 - Morocco and Western Sahara." European Country of Origin Information Network, January 12, 2023. <https://www.ecoi.net/en/document/2085478.html>.

"Morocco: Freedom in the World 2023 Country Report." Freedom House. Erişim Tarihi 23, 2023. <https://freedomhouse.org/country/morocco/freedom-world/2023#CL>.

"Morocco: Two Sentenced on Homosexuality Charge." Human Rights Watch, March 4, 2014. <https://www.hrw.org/news/2015/03/04/morocco-two-sentenced-homosexuality-charge>.

5. KAYNAKÇA

The Danish Immigration Service. Rep. Morocco Situation of LGBT Persons. Copenhagen, 2017.

Moutchou, Karim, and Zineb Mekouar. "The Fascinating Story behind the Development of Sex Reassignment Surgery in Morocco." MRIC, September 13, 2021. <https://www.mricg.info/single-post/the-fascinating-story-behind-the-development-of-sex-reassignment-surgery-in-morocco>.

Swedish Migration Board. Rep. The Development in Morocco in the Shade of the Arabic Spring and Its Consequences on Migration. Norköping, 2011.

United Nations High Commissioner for Refugees. "Morocco: Code Pénal." Refworld, November 26, 1962. <https://www.refworld.org/docid/54294d164.html>.

United Nations High Commissioner for Refugees. "Morocco: Situation of Lesbians; Treatment by the Authorities and Society; State Protection Available; Assistance or Other Organizations for the Homosexual Community in Morocco, Including Bars, Restaurants, Etc.." Refworld, June 3, 2004. <https://www.refworld.org/docid/41501c301f.html>.

US Department of State. "2022 Country Report on Human Rights Practices: Morocco." European Country of Origin Information Network, March 20, 2023. <https://www.ecoi.net/en/document/2089139.html>.

Younes, Rasha. "'where Is the Justice' for Moroccan Transgender Women?" Human Rights Watch, July 22, 2020. <https://www.hrw.org/news/2020/07/22/where-justice-moroccan-transgender-women>.